

ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΜΟΗΣ.
ΕΤΗΣΙΑ.Διὰ τὸ ἑσωτερικὸν δρ. 12.
Διὰ τὸ ἔξωτερον • 15.Συντάσσεται ὑπὸ Δ. Παναγιῆ
καὶ ἐκδίδεται εὐθύνη αὐτοῦ καὶ
διατῆς ἰδίου ἐνεργείας πᾶσα
δυσκολία αὐτὴν ἀφορᾷ.
Τιμὴ καταχωρήσεως ἀγγε-
λιῶν λεπτ. 15 ὁ στίχος.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ.

Οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες εἰσι σπουδαῖοι.
(ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ).

Ἀθήναι, τὴν 27 Μαρτίου 1854.

ΑΙ ΣΥΝΑΡΜΟΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ.

Παρά τοῖς Κ. Κ. Διδασκάλους
καὶ τοῖς ἐπιστάταις τῶν Τα-
χυδρομείων ἐν τῇ ἡμεδαπῇ.
Ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ παρά τοῖς
Κ. Κ. Ἑλλητικ. Πρεξένοις
καὶ τοῖς ἰδιαιτέροις ἐπιτρό-
ποις τοῦ ἐκδοτοῦ.Ἐκδίδεται ἀπαξ τῆς ἑβδο-
μάδος.

Ἀριστοτέλους βίος.

Ὁ μέγας οὗτος τῆς ἀρχαιότητος φιλόσοφος ἐγεννήθη ἐν Σταγειρίοις, παράλιον πόλιν τῆς Χαλκιδικῆς, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς 99 Ὀλυμπιάδος, 384 π. Χ. ὁ πατήρ αὐτοῦ Νικομάχος ἦν ἰατρός Ἀμύντου τοῦ Β΄, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, καὶ συγγραφεὺς διαφόρων τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ ἰδίων πραγματειῶν. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ Φαιστὶς ἢ Φαιστιὰς εἶχε τὸ γένος ἐκ Χαλκιδικοῦ τινος οἴκου· μνημονεύονται ἔτι καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀρίμνηστος καὶ Ἀδελφὴ Ἀριμνήστη. Τὸν Ἀριστοτέλη νέον ἔτι ὄντα εἰσήγαγεν ὁ πατήρ παρὰ τῷ Ἀμύντῳ Βασιλεῖ τῶν Μακεδόνων, ἔνθα ἐγένετο παιδιόθεν συνήθης τῷ τρία ἔτη νεωτέρῳ αὐτοῦ υἱῷ τοῦ βασιλέως Φιλίππῳ, τῷ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας γενομένῳ. Τοῦ Νικομάχου τὸ ἐπάγγελμα καὶ αἱ εἰς αὐτὸ ἀσχολίαι καὶ μελέται αὐτοῦ κατέστησαν τὸν Ἀριστοτέλη φίλον καὶ ἐρευνητὴν τῆς φύσεως ἐπὶ ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον. Ἐμείνε δὲ ἐκ πατρὸς μὲν ὄρφανός ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν δεκατεσσάρων, ἐκ μητρὸς δὲ ἔτι νεώτερος· τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ ἐπεμελήθη ἕκτοτε ὁ ἐξ Ἀρτάνης τῆς Μυσίας Πρόξενος πατρικὸς αὐτοῦ φίλος καὶ κάτοικος πάντος τῶν Σταγειρίων, πρὸς ὃν οὐδέποτε ἐπαύσατο εὐγνωμονῶν ὁ διὰ μνήμης αἰεὶ φέρων τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ Ἀριστοτέλης. Ἀποθανόντος τοῦ κηδεμόνος καὶ υἱὸν καταλιπόντος, Νικάνερα καλούμενον, υἱοθέτησεν αὐτὸν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γυναῖκα τὴν μονογενῆ αὐτοῦ θυγατέρα Πυθιάδα.

Μετὰ τὸ δέκατον καὶ ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Ἀριστοτέλης ὑπὸ φιλομαθείας ὠθούμενος παρεγένετο εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας τὰς Ἀθήνας (367 π. Χ.). Περὶ τῶν νεαρῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἡμερῶν πολλὰ διεδοθησαν συκοφαντίαι ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ τοῦ μίσους τῶν σχολῶν δημιουργηθεῖσαι, καὶ ὑπὸ τῶν ληρολόγων διασαλπασθεῖσαι· ὅτι δῆθεν καταφαγὼν τὰ πατρῶα ἐπὶ στρατείαν ὤρμησε, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ κακῶς πράττων ἐπὶ τὸ φαρμακοπωλεῖν ἤλθεν. Ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνῆρσαν ἀποχρώντως αὐτοὶ ἤδη οἱ ἀρχαῖοι. Ὁ Ἀριστοτέλης ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας μικρὸν μετὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἀποδημίαν τοῦ Πλάτωνος, ἔνθα διέμεινε ἐπὶ ἔτη τρία, καθ' ἃ ὁ Ἀριστοτέλης παρεσκεύαζεν ἑαυτὸν εἰς τὰ χρεῖωδῆ ἵνα ἄξιός μαθητῆς τοῦ μεγάλου διδασκάλου γένηται. Ἡ πατρῶα αὐτοῦ περιουσία, οὐ μικρὰ ὁμολογουμένως οὔσα, οὐ μόνον παρῆγεν αὐτῷ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀνέτως ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὤνησιν τῶν δεομένων βιβλίων. Μετ' ἀκαμάτου ζήλου ἐμελέτησε καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτοῦ καὶ τῶν συγχρόνων αὐτῷ φιλοσόφων τὰ συγγράμματα, καὶ ὠφελήθη ἔτι ἐκ τῆς ὁμιλίας καὶ διδασκαλίας τῶν Ἀθήνησι διατριβόντων μαθητῶν τοῦ τε Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, ὧν ἦν καὶ ὁ Ποντικὸς Ἡρακλείδης.

Τοιαύτη νοδὸς δεξιότης καὶ φιλομάθεια δὲν ἔμεινε ἀπαρτήρητος ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅστις διέκρινε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ τοῦτον ταχέως ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους· ἕνεκα δὲ τῆς ἀκαμάτου αὐτοῦ φιλοπονίας καὶ ἀκαθέκτου προθυμίας εἰς ἀπόκτησιν γνώσεων καὶ ἐπιζητήσιν τῆς ἀληθείας ὠνόμασεν αὐτὸν νοῦν τῆς διατριβῆς (τοῦ σχολείου), καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ οἶκον ἀναγνώστου, καὶ ἔλεγεν ὅτι οὗτος μὲν εἶχεν ἀνάγκην χαλινού, ὁ δὲ Ξενοκράτης μύωπος.

Ὁ Ἀριστοτέλης διέμεινε εἰς Ἀθήνας ἐπὶ 20 ἔτη, μέχρι τοῦ 347 π. Χ. (Ἀπολ. παρα Διογ. Λαέρτ. Ε΄. 9), παρὰ Πλάτωνι διατρίβων καὶ πρὸς αὐτὸν αἰεὶ φίλως διακείμενος, ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν ἀσημάντων γεγονότων· τὰ λεγόμενα δὲ περὶ ἀχαριστίας δῆθεν τοῦ μαθητοῦ καὶ ἐλλείψεως εὐλαβείας πρὸς τὸν διδάσκαλον οὐδὲν ἄλλο εἰσὶ εἰμὴ συκοφαντίαι, ἐπινοηθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ τοιοῦτους εἶχε πλείστους κατὰ τὸν

Θεμιστίον (Δ.) ὁ Ἀριστοτέλης· ἴσως ἐνίοτε διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες, ἅτε εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον ἀσχολούμενοι καὶ ἀντιθέτους· εἰς τινα γνώμας ἔχοντες, ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο μετ' ἀξιοπρεπείας ἀρμοζούσης εἰς τὸν χαρακτῆρα ἀμφοτέρων. Τοῦτο δὲ ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλων, ἰδίως δὲ ἐκ τινος χωρίου τῶν ἠθικῶν Νικομαχείων (Α. 5.) παραβαλλομένου πρὸς ἄλλα (Ἠθ. Νικ. Θ. 7. Πολιτ. Β. 3. §. 3.). Κατὰ σημειώσιν τινα τοῦ Ὀλυμπιοδώρου εἰς τὸν Πλάτωνος Γοργίαν, ὁ Ἀριστοτέλης ἔγραψε καὶ λόγον ἐγκωμιστικὸν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ (ἰδ. Cousin, Journ. des Savans. Δεκεμ. 1832 σελ. 744). Κατὰ τὰ πρώτα δέκα ἔτη τῆς ἐν Ἀθήναις διατριβῆς αὐτοῦ ὁ Ἀριστοτέλης εἶχεν ἤδη περὶ ἑαυτὸν μαθητὰς, ὧν ἦν καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Ἐρμίας, ὁ ὕστερον δυνάστης Ἀταρνέως καὶ Ἄσσου τῆς Μυσίας (Στράβ. Π΄. 614)· ἐδίδασκε δὲ τότε ῥητορικὴν καὶ ἴσως πολιτικὰ μᾶλλον ἢ φιλοσοφίαν καὶ ἀντεφέρτετο πρὸς τὸν Ἰσοκράτην, ἐπολέμει δὲ καὶ πᾶσας τὰς πρὸ αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ θεωρίας τῆς ῥητορικῆς (Ἀριστ. ῥητορ. Α. 1. 2). Ἐνεκα δὲ τῆς πρὸς τὸν Ἰσοκράτην ἐναντιότητος αὐτοῦ ἐμίσειτο καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σχολὴ αὐτοῦ ὑπὸ πάντων τῶν ἐκείνου μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν. Ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον διετῆρει τὰς πρὸς τὸν τῆς Μακεδονίας βασιλεύοντα Φίλιππον σχέσεις αὐτοῦ ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν βασιλέα τοῦτον (Διογ. Λαέρτ. ε. 2), καὶ ἔτι ἐκ τῆς σωζομένης καὶ νῦν ἐπιστολῆς αὐτοῦ, δι' ἧς ἀναγγέλλει τῷ Ἀριστοτέλει τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου (π. Χ. 356. Gell. ix. 3. Δίων Χρυσστ. λ. 19'). Μετὰ τὸν τοῦ Πλάτωνος θάνατον, συμβάντα τῷ 347 π. Χ. ἀπόντος τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πρεσβείαν, κατέλιπεν οὗτος τὰς Ἀθήνας ἐξ ἀγνώστου ἡμῖν αἰτίας· ἴσως λυπηθεὶς διότι ὁ Πλάτων ἀφῆσεν διάδοχον αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀκδημίᾳ τὸν Σπεύσιππον (Διογ. Λαέρτ. ε. 2. Δ. 1) ἢ πιθανώτερον ἵνα περιηγούμενος εἰς ξένα μέρη συμπληρώσῃ τὰς γνώσεις αὐτοῦ, ὅπερ ἦν σύνηθες τοῖς ἀρχαῖοις φιλοσόφοις. Ἄλλως τε οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ συνδέον αὐτὸν πρὸς τὰς Ἀθήνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πλάτωνος, καὶ ὁ πολιτικὸς ἔτι ὀρίζων ἤρξατο τότε ἀλλοιούμενος, αἱ δὲ κατὰ τῆς Ὀλύμπου καὶ τῶν πλείστων ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἑλληνίδων πόλεων πράξεις τοῦ Φιλίππου ἐνέπλησαν τὰς Ἀθήνας μίσους καὶ ἀδημονίας. Καὶ αὕτη ἡ πατρὶς τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπέστη τὴν πολλῶν ἄλλων μοῖραν καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅτε ὁ Ἀριστοτέλης προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ πρώην μαθητοῦ αὐτοῦ Ἐρμίου, ὅστις ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν τῶν Βιθυνῶν δυνάστην Εὐβούλον φιλίας ἐγένετο δεσπότης, ὡς ἐρρήθη, τῶν πόλεων Ἀταρνέως καὶ Ἄσσου. Πρὸς τοῦτον ὁ Ἀριστοτέλης πορευόμενος συνωδύθη ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ καὶ τοῦ Πλάτωνος μαθητοῦ Ξενοκράτους. Ὀλίγον μετὰ τὴν παρ' αὐτῷ ἀφιξίν τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ Ἐρμίας περιπεσὼν εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν διὰ προδοσίας τοῦ εἰς τὸν Περσικὸν στρατὸν ὑπηρετοῦντος στρατηγοῦ Μέντορος ἐθανατώθη, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης κατέφυγεν εἰς Μυτιλήνην, ἔνθα ἡ γυνὴ αὐτοῦ Πυθιάς, ποιητὴ θηγάτηρ τοῦ δολοφονηθέντος ἡγεμόνος, συνώδευσε αὐτόν. Ὁ καὶ νῦν ἔτι σωζόμενος ὕμνος πρὸς τὸν δυστυχῆ φίλον αὐτοῦ δεικνύει τὴν θερμὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, ἣν πρὸς αὐτὸν εἶχε, ἧς ἕνεκα ἀνήγειρε καὶ ἀδριάντα αὐτοῦ ἐν Δελφοῖς καὶ ἐπίγραμμα ἔγραψε (ἰδ. Διογ. Λαέρτ. ε. 6. 7). Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐξ Ἀταρνέως φυγὴν αὐτοῦ ὁ φιλόσοφος ἐδέχθη πρόσκλησιν τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου, ἵνα μεταβάς εἰς Μακεδονίαν ἀναλάβῃ τὴν ἀγωγὴν καὶ διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ δέκατον τρίτον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος ἄγοντος τότε (Πλουτ. Ἀλεξ. Ζ. Κουϊντλ i. 1). Ἔσχε δὲ ἐνταῦθα πολλὴν περιποίησιν· κατ' αἰτήσιν αὐτοῦ, τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου γεγεννημένην πατρίδα αὐτοῦ Σταγειράδα ἔκτισεν ἔτι πάλιν ὁ αὐτὸς, καὶ τοὺς διαφυγόντας ἢ δούλους ἢ συνώκισεν ἐν τῇ πόλει γενόμενους

των πολιτών, ἀπεκατέστησε καὶ φιλοδομήσατο σχολὴν αὐτοῖς καὶ διατριβὴν τὸ περί Μίεξαν λεγόμενον νυμφαῖον, ἔνθα ἐσώζοντο ἐπὶ Πλουτάρχου ἐπὶ ἔδρᾳ λιθίνοι τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ὑπόσκιος περίπατος καὶ κατὰ Διογ. Λαέρτιον (Ε. 4). ἔθεσε νόμους αὐτοῖς ὁ Ἀριστοτέλης (Πλουτ. ἀνωτ.). Ἐνταῦθα ἀνετράφη λοιπὸν ὁ μέλλων κοσμοκράτωρ καὶ ἄλλοι σὺν αὐτῷ εὐγενεῖς παῖδες, ὧν ἦσαν ὁ τοῦ Ἀντιπάτρου υἱὸς Κλάσσανδρος, ὁ ἐκ Πέλλης Μαρσύας ἀδελφὸς τοῦ ὑστερον βασιλέως γενομένου Ἀντιγόνου, Καλλισθένης ὁ συγγενὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ ἐξ Ἐρισσοῦ τῆς Λέσβου Θεοφράστος, ἴσως δὲ καὶ οἱ φίλτατοι παιδίσθεν τῶν Ἀλεξάνδρου γενόμενοι Νέαρχος, Πτολεμαῖος καὶ Ἀρπαλος (Πλουτ. Ἀλέξ. 10). Γοσσοῦτον ἠγάπησεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ καὶ ἐν τοιαύτῃ εἶχε τιμῇ αὐτὸν, ὥστε καὶ ὑπὲρ τὸν πατέρα ἐτίθειτο αὐτόν.

Ὁ Ἀριστοτέλης διέτριψεν ἐν Μακεδονίᾳ ἑπτὰ ὄλα ἔτη. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ ἐδίδασκετο ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τετραετίαν ἀδικοῶς ὁ χρόνος οὗτος ἤρκεσεν εἰς τὸν φιλόσοφον ἵνα ἐνθέσῃ εἰς τὸν βασιλοπαιδα εὐγενῆ καὶ γενναῖα αἰσθήματα, ἀπερ διέχρινον αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ὡς λαίλαπες καταστρεπτικῶν διελθόντων τὴν γῆν κατακλιπῶν. Κατὰ τὴν τὴν ἐν Ἑλλάδι συνήθειαν τοῦ παιδεύειν τοὺς νέους ἐδίδαξεν αὐτὸν τοὺς ποιητὰς (καὶ π. ὅς τοῦτο παρεσκύεσε δι' αὐτὸν νέαν ἔκδοσιν τῆς Ἰλιάδος τὴν ἐκ τοῦ νάρθηκος λεγομένην), ῥητορικὴν, φιλοσοφίαν, ἐπὶ δὲ ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν κτλ. (Πλουτ. Ἀλέξ. 8), καὶ ἐπὶ τούτοις τὰς ἀπορρήτους καὶ θαυμάσιους αὐτοῦ διδασκαλίας, δι' ὧν τὴν δημοσίευσιν παρεπονηθὶ δι' ἰδίας ἐπιστολῆς πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος (Πλουτ. Ἀλέξ. 6)· διότι κοινὰ πλέον ἀβτα κατέστησαν. Τῷ 340 π. χ. ὁ Ἀλέξανδρος μάλιστα δεκαεπταετῆς ἀπελείφθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκστρατεύσαντος κύριος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων καὶ τῆς σφραγίδος (οἷον ἀντιβασιλεύς). Ἐκτοσε ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀριστοτέλους περιωρίσθη εἰς συμβουλὰς καὶ γνῶμας δι' ἐπιστολῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα διενεργουμένης, ἀτε μείναντος τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν Σταγείροις.

Τῷ 353 π. χ. μικρὸν μετὰ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Ἀριστοτέλης ἀπελθὼν τῆς Μακεδονίας ἐπανέκαμψε μετὰ δωδεκαετῆ ἀπουσίαν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα, ὡς φαίνεται, ἦν ἤδη προσκεκλημένος. Εὔρε δ' ἐνταῦθα διευθύνοντα τὴν Ἀκαδημίαν νῦν τὸν φίλον αὐτοῦ Ξενοκράτην, αὐτῷ δὲ παρεχωρήθη ἵνα εἰς αὐτὸ διδάσκη τὸ Λύκειον, γυμνάσιον ἐγγὺς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Λυκείου Ἀπόλλωνος κείμενον. Ἐν βραχεῖ συνήγαγε περὶ ἑαυτὸν μέγαν μαθητῶν ἀριθμὸν ἀπὸ πάσας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας τὰς ἑλληνίδας πόλεις· Ἡ Σχολὴ αὐτοῦ ὀνομάσθη περιπατητικὴ ἦτοι διότι ἐδίδασκε περιπατῶν ἐν τοῖς περὶ τὸ Λύκειον περιπάτοις, ἡ δὲ διότι ὁ τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο ἐν Ἀθήναις ἰδίως περὶ π α τ ο ς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν παρὰ Λαερτίου διαθηγῶν τοῦ τοῦ Θεοφράστου καὶ τοῦ Λύκωνος. Τὰ μαθήματα αὐτοῦ, ἀπερ κατὰ μαρτυρίαν τινα ἀρχαίαν διατηρηθεῖσαν παρὰ Γελλίῳ (γλ. 5)· ἐδίδασκε τὴν πρῶταν (ἐσωτερικὴν) εἰς ὀλίγους καὶ ἐκλεκτοὺς ἀκροατὰς, ἐσωτερικὸς καλουμένος, ἀκροαματικὰ λεγόμενα ἢ ἀκροάσεις, περιεστρέφοντο εἰς θεολογίαν, φυσικὴν καὶ διαλεκτικὴν. Τὰ δὲ μετὰ μεσημβρίαν διδασκόμενα (δελινδὸς περίπατος) καὶ εἰς εὐρύτερον μαθητῶν κύκλον, ἐξωτερικῶν καλουμένων, ἦσαν ῥητορικὰ, σοφιστικὰ καὶ πολιτικὰ. Ἡ διάκρισις αὕτη μεταξὺ οἰκειοτέρων καὶ ἐμβριθετέρων μαθητῶν καὶ μὴ οὕτως ἐχόντων εὐρίται καὶ παρ' ἄλλοις Ἑλλήσι φιλοσόφοις (Πλάτ. Θεαίτ. 152. Φαίδων 92). Κατὰ τὸ παράδειγμα δὲ τοῦ Ξενοκράτους ἐποίει ἄρχοντά τινα κατὰ δέκα ἡμέρας ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ἔθεσε νόμους τινας τῆ Σχολῆ συμποτικὸς λεγομένου (Διογ. Λαέρτ. ε. 6. Ἀθῆν. ε. 188). Οὐδετέρω τῶν Ἀθηναίων ὑφισταμένων συγχρόνων τῆ τοῦ Ἀριστοτέλους δύο σχολῶν τῆς φιλοσοφίας ἔσχε τὴν φήμην καὶ τὴν ἐπισημότητα τῆς τῆς τοῦ φιλοσόφου τούτου, ἐξ ἧς ἀνεφάνησαν πλείστοι βοοὶ διδασκῶν φιλοσοφοί, ἱστορικοὶ, πολιτικοὶ καὶ ῥητορες, περὶ ὧν ἔγραψεν ἰδίαν πραγματείαν (περὶ τῶν Ἀριστοτέλους μαθητῶν) ὁ Ἀλέξανδρος γραμματικὸς Νικάνδρος, ἦτις δυστυχῶς δὲν διεσώθη εἰς ἡμᾶς. Τὸ λεγόμενον ὑπὸ νεωτέρων τινῶν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης συνώδεσε δὴθεν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ, οὐκ ἔχεται ἀληθείας. Ἡ πρὸς τούτον δὲ σχέσις τοῦ φιλοσόφου καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Φίλιππον παρέσχε αὐτῷ εὐκόλως αὐσώδεις καὶ βοήθειαι ἀπαρραδειγματίστους, εἰς διερευνῆσιν τῶν ἰδιοτήτων τῶν ζώων καὶ σύνταξιν τῆς ἱστορίας αὐτῶν καὶ ἄλλων γνῶσεων κτλ. παρὰ μόνου τοῦ Ἀλεξάν-

δρου ἔλαβε πρὸς τούτο ὀκτακῶσια τάλαντα (Αἰλ. Π. Ἰστ. Δ. 19. Ἀθῆν. Θ. 398. Πλίν. Η. Ν. viii. 17). (Ἀκολουθεῖ).

Οἰκίαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις.
(Πολ. Οἰκ. Borchk).

Αἱ Ἀθηναίαι περιεῖχον πλέον τῶν 10,000 οἰκιῶν (Ξενοφ. Ἀπομνημον. Γ'. VI, 14. παρατίθενται τινες ὡσαύτως καὶ τὸ τοῦ Οἰκονομ. Η'. 22, ὅπερ ὁμοῦς ἀβέβαιον), μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν δημοσίων οὐδὲ τῶν ἐκτὸς τῶν τειχῶν οἰκοδομημάτων. Τὸ τεῖχος τῆς πόλεως καὶ τῶν λιμένων, 200 περίπου σταδίων ἔν, περιέκλειε πολλὰς ἐπι κενὰς θέσεις (Ξενοφ. περὶ προσοδ. Β'). Αἱ οἰκίαι ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μικραὶ καὶ εὐτελεῖς, αἱ δὲ ὁδοὶ στεναὶ καὶ κακῶς ἐξομοιοποιημένα.

Ὁ δὲ Δικαίκαρχος, ἐν βίῳ Ἑλλάδος (8), λέγει περὶ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν: «Ἀπιστηθεὶ δ' ἂν ἐξαίφνης ὑπὸ τῶν ξένων θεωρουμένη, εἰ αὕτη ἐστὶν ἡ προσαγορευομένη τῶν Ἀθηναίων πόλις.»

Ὁ Πειραιεὺς μόνον εἶχε κτισθῆ ἐπὶ θεμιστοκλέους ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἰπποδάμου κατὰ κανονικὴν τὴν σχεδίον (Δικαίκαρχ. σελ. 8. καὶ Ἀριστ. Πολιτικ. ζ'. 2—Ζ'. 11 καὶ ὑπομν.). Αἱ ἀνώτεροι ὄροφαι προσέχον πολλὰς ἐπὶ τῶν δώων, ἀς καθίσταν ἐπι στενωτέρως ἀναβάθραι, κιγκλίδες καὶ πρὸς τὰ ἐξῆ ἀνοιγόμενα θύραι. Ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης δὲν κατώρθωσάν τι πλέον, ἢ νὰ μὴ προσέξωσιν αἱ οἰκίαι ἐπὶ τῶν ὁδῶν, ὅπερ ἐπι βραδυτέρον ἐτηρεῖτο (Ἡρακλειδ. πολιτικ. καὶ Ξενοφ. Ἀθῆν. πολιτ. Γ'). Τὰ σχέδια τοῦ Ἰππιδίου καὶ Ἰφικράτους πρὸς κατεδάσιον τῶν ἐπὶ τῶν ὁδῶν προσεχόντων οἰκημάτων δὲν ἐξετελέσθησαν (Ἰδ. Μεμ. 7. Α'. σελ. 20.) ὡς σκοποῦντα μᾶλλον τὸ χρηματολογίσει ἢ τὸ τὴν πόλιν καθωραῖσαι. Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Δημοσθένους ἤρξατο νὰ κτιζῶσιν ὠραίας οἰκίας. Ἄλλοτε, λέγει οὗτος, «Τὰ μὲν τῆς πόλεως ἦν εὐπορα καὶ λαμπρὰ δημοσίαι, ἰδίαι δὲ οὐδεὶς ὑπερέχει τῶν πολλῶν. Τεκμήριον δὲ, τὴν Θεμιστοκλέους μὲν οἰκίαν καὶ Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν, εἰ τις ἄρα ὕμνος οἶδεν ὅποια ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τὴν πολλῶν οὐδὲν σεμνοτέρων οὐσαν, τὰ δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα καὶ κατασκευάσματα τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα, ὥστε μὴ ἐνὶ τῶν ἐπιγινόμενων ὑπερβολὴν λελεῖσθαι κτλ.» (Δημοσθ. κ. Ἀριστοκρ. σελ. 684.) Ἐγείρεται δ' ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ κατὰ τῶν συγχρόνων αὐτῷ διασήμων πολιτικῶν (hommes d'état), ὧν αἱ οἰκοδομαὶ ὑπερέβαινον τὰ δημόσια μνημεῖα· ὁ Μειδίας ὠκοδόμησεν εἰς Ἐλευσίαν οἰκίαν μεγαλητέραν πασῶν τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων (Δημοσθ. κ. Μειδ. σελ. 565). Ἐν τούτοις αἱ πλείστοι τῶν τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης οἰκιῶν ἦσαν κακοκτισμέναι ὡς ἡ τοῦ Φωκίω-νος (Πλουτ. Φωκ. 18), καὶ μικραὶ ὡς αἱ τῆς Πομπήσιας καὶ τοῦ Ἡρακλείου. Ὅθεν ἀναγκαῖος δὲν ἦσαν πολυδάπανοι. Ἡ ἐργασία ἦν εὐνή· λίθοι ὑπῆρχον ἐν ἀφθονίᾳ, ἡ δὲ ξυλεία εὐκόλως μετεκομίζετο· ἄλλως τε εὐκόλοντο ἐπι αἱ οἰκοδομαὶ διὰ τῆς χρήσεως τῆς ξυλείας καὶ τῶν εἰς τὸν ἀέρα ξηρανομένων πλίνθων, αἷς ἐχρῶντο ἐν τοῖς δημοσίοις οἰκοδομήμασιν, ὡς στερεωτέρας τῶν μαλακῶν λίθων. Εὐθεοὶ ἐν τούτοις θέσεις καὶ ἡ γενικὴ τοῦ ἐνοικίου ὑπερτίμησις ἠδύνατο ν' αὐξάνουσι τὴν τῶν οἰκιῶν τιμὴν, παρατρεχομένων τῶν ἀσκόπων καὶ ἀγρήτωσας δαπανωμένων (Ξενοφ. οἶκον. Γ'. 1). Τέλος ἡ Ἀττικὴ γλῶσσα διέκρινε τὰς οἰκίας τῶν συνοικιῶν ἢ δὲ δυνατὸν οἰκία ἰδίαι νὰ ἐνοικιασθῆ τυχόν, συνοικία δὲ νὰ κατοικηθῆ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτῆς, ὅπερ ἐξήγει τὴν πλάνην σοφῶν τινῶν, ὑπολαβόντων ὅτι ἡ ὀνομασία συνοικία ἐσήμαινε οἰκίαν γενικῶς, οὐδόλως ἐννοουμένης τῆς ιδέας τῆς ἐνοικιασεως· ἡ παραγωγή ἐν τούτοις αὐτῆς δεικνύει ὅτι ἐσήμαινε αὕτη τὴν κοινήν πολλῶν οἰκογενειῶν κατοικίαν, ὧν τινες, ἂν οὐχὶ πᾶσαι ἀπέτινον ἐνοίκον.

Αἱ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν ἀπαντῶμεναι ἀξία οἰκιῶν ἀναβαίνουσι ἀπὸ τριῶν μέχρις ἑκατῶν εἰκοσι μνῶν, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως, τοῦ μεγέθους καὶ τῆς τοποθεσίας αὐτῶν. Ἰδοὺ αἱ οἰκίαι, ὧν τὴν ἀξίαν γνωρίζομεν — μικρὰς τις οἰκία, ἧς πιθανότατα καταβιβάζει ὁ Ἰσαῖος τὴν ἀξίαν εἰς 3 μνᾶς· 5 μνῶν ἐπιματὸ οἰκία κειμένη ἐν Ἐλευσίῃ (Ἰσαῖος, περὶ τοῦ Μενεκλ κλήρου, 221—Orell de l herit. d'Haga. σελ. 293· μικρὰς τις οἰκία ἐν Ἀθήναις, πωληθεῖσα 7 μνῶν κατὰ τὸν Δημοσθένην (κ. Νεαίρ. 1358)· ἄλλη τις παρὰ τῷ αὐτῷ ῥήτορι ὑπέθηκευθῆ ἀντι 7 μνῶν· ἦν δ' αὕτη ἰδιοκτησία πτωχῶν τινῶν ἀνδρῶν, ὡς δεικνύει τούτο ἡ προξὲς αὐτῶν 40 μνῶν, καὶ ἄλλαι

τινὲς περιστάσεις (Δημοσθ. κ. Σπουδ. 1229 βλ. ὡσαύτως σελ. 1032, 21 σελ. 1032, 26)· εἰς ἡν δύναται νὰ προστεθῆ καὶ ἄλλη τις οἰκία ὑποθηκευμένη ἐπὶ τῇ αὐτῇ ποσότητι, ἀπαντωμένη δὲ παρὰ Γερωνίῳ, τῷ ζωγράφῳ τούτῳ τῶν Ἀθηναίων ἠθῶν (Phorm. IV. 3, 54)· πρὸς ἰδίαν κατοικίαν οἰκία, ἀξίας δὲ 13 μνῶν, μνημονεύεται παρ' Ἰσαῖῳ (περὶ τοῦ Κίρ. κλήρ. σελ. 219)· συνοικία τις εἰς ἐξοχὴν κειμένη, ὑποθηκευμένη ἐπὶ 16 μναίς, παρὰ Δημοσθένει (κ. Νικοστρ. σελ. 1250)· οἰκία, ἐνοικιασμένη ἐν τῇ πόλει, τιμωμένη εἰκοσι μνῶν, κατὰ τὸν Ἰσαῖον (ἀνωτ.)· πλείστα δὲ ἰσότιμοι παρὰ Δημοσθένει καὶ Αἰσχίνῳ (Δημοσθ. κατὰ Ὀνετ. 11 σελ. 876 καὶ ἄλλοι — Αἰσχίν. κατὰ Τιμ. σελ. 119.), ὧν μία ὅπισθεν τῆς ἀκροπόλεως· οἰκία ἀγορασθεῖσα 30 μνῶν καὶ ἑτέρα ἰσότιμος ἐν Ἰσαῖῳ καὶ Δημοσθένει (Ἰσ. περὶ τοῦ ἀγν. κλήρου σελ. 293. Δημοσθ. κ. Ἀφῶβου Γ. 816) ἢ πρῶτῃ ἐν Μελίτῃ· συνοικία τις κατὰ τὸν Κεραμικὸν διδομένη ὡς προξὲς, ἀντι 40 μνῶν, παρ' Ἰσαῖῳ· ἄλλη ἀφιεμένη ἀντι 44 μνῶν παρὰ τῷ αὐτῷ ῥήτορι (περὶ τοῦ Δικαιογ. κλήρου, 104. περὶ τοῦ Φιλίπ. κλήρου 140)· ὑπάρχουσι ὡσαύτως οἰκία 50 μνῶν παρ' Ἰσαῖῳ καὶ Λυσίᾳ (Ἰσ. ἀνωτ. Λυσ. περὶ τῶν Ἀριστ. χρημ. 633)· ἡ συνοικία τοῦ πλουσίου τραπεζίτου Πασιώνως, τιμωθεῖσα 100 μνῶν (Δημοσθ. κ. Στεφ. 1. σελ. 1110, 8)· τέλος οἰκία ἀγορασθεῖσα, παρὰ Πλαύτῳ μεθ' ὅλης τῆς κομικῆς ἐλευθεριότητος, 2 τάλαντων· δύο ἔξυλον στόλου, ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενοι ἐπιμήθησαν 3 μνῶν (Mortell. III 1. 113 καὶ III, 2, 138).

Προσθέτω εἰσέτι τὴν τιμὴν οἰκίας λουτροῦ ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ Σηραγγίῳ 30 μνῶν, καὶ τὴν ἄλλης τινὸς, πιθανῶς 40 μνῶν. (Ἰσ. περὶ τοῦ Φίλοκτ. κλήρου, σελ. 140 — καὶ Ἀρποκρατίων ἐνλ. Σηραγγίον). (Μετὰφρασις Α. Σ. Β.).

Περὶ τινῶν περιέργων φυτῶν (ὑπὸ Ξ. Α.).

Περὶ τινῶν λίαν περιέργων φυτῶν, ἅτινα κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας εἰς κήπους πλουσίων τινῶν καὶ φιλοκλήων Ἀγγλων εἰσῆχθησαν, καὶ ὧν ἡ ἐν Βιέννῃ ἐκδιδομένη βοτανικὴ ἐφημερίς μνησίαν ποιεῖ, οὐκ ἀπο σκοποῦ νομίζω νὰ ἀναφέρω τὰ ἐξῆς ὀλίγα, πρὸς γνῶσιν τῶν περὶ τὰ τὰ τοιαῦτα φιλοπραγματονοῦντων.

Δένδρον ὀνομαζόμενον Ἀργυρότριχον *Esplatia argentea* ἔχει τὸν κορμὸν ὡς καὶ τὰ φύλλα εἰς τοσοῦτον βαθμὸν με λεπτότατον γινῶν καλυμμένην, ὥστε ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα τοῦτο φέεται παρέχει εἰς τοὺς περιηγητὰς, οἵτινες καταλύουσιν ἐν τοῖς ξενοδοχείοις, ἀρίστην καὶ μαλακωτάτην κλίνην, καὶ χιλιάδες δὲ ἀνθρώπων ὡς ἄλλην κλίνην δὲν ἔχουσι εἰμὴ τὰ φύλλα τοῦ εἰρημένου δένδρου.

Ἐτερον λίαν περιέργον φυτὸν εἶναι τὸ Ἡρακλειῶν Βιλεγγέμου λεγόμενον (*Heracleum Wilhelmsii*). Ὀλόκληρον τὸ φυτὸν εἶναι κεκαλυμμένον μετὰ ἡμιδιαφανῶν καὶ στιλπνῶν τριχῶν, ἐξ ὧν ὀλόκληρον τὸ φυτὸν δεικνύει ὕελοισθ ὄψιν, μὴ δὲ κινουμένου τοῦ φυτοῦ τούτου καὶ ἀπὸ τινα ἀπόστασις θεωρουμένου δύναται τις νὰ τὸ ἐκλάβῃ ὡς ἐξ ὕελου κατασκευασμένον πατρὶς τούτου εἶναι ἡ Ἰβηρία.

Ἐν εἰδος *Πεύκης*, ὀνομαζομένη *Pinus Jezoensis*, ἔχει κωνοειδῆ καρπὸν ἐξ δακτύλων τὸ μήκος, καὶ φύλλα ὁμοιάζοντα ὡς βελόνας ἐνὸς μέχρι δύο δακτύλων μήκος ἔχοντα· τὰ τελευταῖα δὲ μόνον καθ' ἑπτὰ ἔτη ἀλλάζουσιν, ὥστε ἐπὶ ἔτη διατελεῖ ἀειθαλὲς τὸ δένδρον ἔν.

Περιεργότατον δένδρον εἶναι τὸ ὀνομαζόμενον *Spitzenbaum Lagetta lintearia*, τούτου ὁ ἐσωτερικὸς φλοιὸς ἔχει τὴν ὄψιν τῶν μετὰ μεγίστης λεπτότητος ἐργασμένων τριχάπτων (*lentelles*), ἅτινα πλυνόμενα λευκαίνονται. Εἰς τὴν Ἰαματικὴν, ὅπου τὸ εἰρημένον δένδρον φέεται, ἡ ταινία αὕτη ἐφαρμόζεται εἰς κατασκευὴν φορεμάτων καὶ ἄλλων ἀπειρῶν τῆς πολυτελείας ἀντικειμένων.

Ἐτερον εἶδος ξένου δένδρου *Κίκκι* (*Ricinus*) καλουμένου καὶ ὁμοιάζοντος πρὸς τὸ ἐξ οὗ λαμβάνομεν τοὺς σπόρους πρὸς ἐκθλίψιν τοῦ ὀνομαζόμενου ῥιτινελκίου (*Oleum Ricini*).

Ἄλλο ἐπι δένδρον ὀνομαζόμενον *Mapra jeu Ricinus tanaria* φέεται ἐπὶ τῶν ὄρεων τῶν Μουλοῦκων νήσου, ἔχει φύλλα ὑπὲρ τοὺς δύο πόδας μήκους καὶ μέχρι 1/2 πλάτους, τὰ φύλλα ταῦτα ἔχοντα ὠραῖον πράσινον χρῶμα καὶ ὄντα μαλακώτατα χρησιμεύουσι πρὸς ἐπίστρωσιν τῶν τραπεζῶν, καὶ ὡς χειρόμακτρα τοῖς ἐσθίοις.

Ἐτερον λίαν περιέργον δένδρον εἶναι τὸ ὀνομαζόμενον *λυγνὸν δένδρον*, καὶ *Pato de Velas* ὑπὸ τῶν ἐγγυρῶν καλούμενον, ἀ-

παντῶμενον δὲ εἰς τὴν ἐν Ἀμερικῇ κοιλάδι *Chagnes*, ὅπου σχηματίζει ἐκτεταμένα δάση· οἱ ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου τούτου σχεδὸν ὀριζοντιῶς ἀποφυόμενοι κλάδοι εἶναι πλήρεις λοβοειδῶν καρπῶν, οἵτινες ἔχουσιν τοιαύτην ὁμοιότητα μετὰ τῶν ἐκ κιντίνου κηροῦ κατασκευασμένων λαμπάδων, ὥστε ἕκαστος μακρόθεν εὐρισκόμενος καὶ βλέπων αὐτῆς δύναται νὰ τὰς ἐκλάβῃ ὡς κιντίνας ὄντως λαμπάδας· αὐτὰς αἱ λαμπάδες ἔχουν 2 ἢ 3 ποδῶν μήκος καὶ ἐνὸς δακτύλου πάχος. Τὸ δένδρον ἔχει ὕψος 24 πόδας, οἱ δὲ ῥιθέντες καρποὶ εἶναι πολυτίμος τροφή διὰ τὰ ζῶα τῶν μερῶν τούτων, ἀναγκασιότατα καθίσταμένη, καθόσον τὸ δένδρον καρποφορεῖ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τὰ λοιπὰ φυτὰ ὑπὸ τοῦ καύσανος τοῦ ἡλίου καταμαραίνονται.

Εἰς τὰ περιέργα φυτὰ τῆς Ἀμερικῆς ἀνήκει καὶ τὸ γαλακτοδένδρον, τὸ ὅποιον διὰ τὴν ἐξοχὴν ὠφέλειαν, ἣν παρέχει εἰς τοὺς κατοίκους, ἐπωνομάσθη «ἐπιωφέλης γαλακτοδένδρον» (*Galactodendron utile*)· τούτο τὸ δένδρον, ἔχον μέγα ὕψος, μέχρι τῶν 60 ποδῶν, φέεται εἰς τὰ ὄρη τοῦ Καρακάς. Ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ ἐγγυρῶντος ἐκρέει γαλακτώδης ὄσος, ὅστις πίνεται ὡς τὸ καλλήτερον βόιον γάλα παρὰ τῶν κατοίκων, ἐκτὸς δὲ τούτου ἔχει τὸ γάλα τοῦτο τὸ προτέρημα τοῦ ὅτι δύναται νὰ διατηρηθῆ ἀρκετὰς ἡμέρας εἰς ἀναλλοίωτον κατὰστασιν· εἶναι δὲ λίαν εὐχμον καὶ θρεπτικόν, ζεόμενον δὲ ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄνθους γαλακτος, ὡς γίνεται εἰς τὸ γάλα τῶν ζώων, κηρώδης τις μάζα ἦτις χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν ἀξιολογῶν λαμπάδων.

Εἰς τὴν σύντομον περιγραφὴν τοῦ γαλακτοδένδρου προσθέτομεν τὴν τοῦ λεγομένου βουτυροδένδρου (*Bassia butyracea*), χρησιμωτάτου δὲ γινόμενου εἰς τοὺς κατοίκους τῶν δυτικῶν μερῶν τῆς Ἰνδίας, ὅπου φέεται. Οἱ παμπληθεῖς σπόροι εὐρισκόμενοι ἐντὸς καρποῦ εὐχμίου, εὐόσμου καὶ χρησίμου πρὸς τροφήν, παρέχουσι ἦτοι διὰ τῆς ἐκθλίψεως ἡ διὰ ζέσεως βούτυρον. Ἐὰν οἱ σπόροι οὗτοι βρασθῶσιν ἐκτίθηται τὸ ἐμπειροζόμενον βούτυρον καὶ ἐπιπλέει ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ μετὰ ψύξιν δὲ τοῦ ὕδατος δύναται νὰ χωρισθῆ εἰς πεπηγμένην κατὰστασιν, τὸ φυτικὸν τοῦτο βούτυρον εἶναι ὄχι μόνον στερεωτέρων καὶ εὐχμότερον τοῦ συνήθους βουτύρου τῶν ζώων, ἀλλὰ δύναται νὰ διατηρηθῆ πλέον τοῦ ἐνὸς ἔτους χωρὶς ν' ἀλατισθῆ· καὶ χρησιμεύει τοῖς κατοίκους τῶν μερῶν τούτων πρὸς ἄρτυσιν τῶν φαγητῶν τῶν.

Ξ. Λάνδερερ.

Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1821.

Ὁ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας Πρύτανις Γ. Φέργκουσον, ἐκδούς ἐσχατῆς τοπογραφίαν τῆς καθ' Ὀμηρον Ἰθάκης, προσέθηκεν ἐν ἐπιμέτρῳ μεταξὺ ἄλλων σπουδαίων σημειώσεων καὶ τὴν κατωτέρω περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου τῶν Ἑλλήνων, ἧς ἡ δημοσίευσίς ἐν τοῖς ἐνεστώσι καιροῖς οὐκ ἀσκοπος οὐδ' ἄκαιρος φαίνεται ἡμῖν.

Ὁ χαρακτῆρ τοῦ ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐξετιμήθη ἀποχωρῶντως ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ. ἐὰν πᾶσαι αἱ περιστάσεις αὐτοῦ μελετηθῶσι φαίνεται οὗτος ὧν ὁ ἥρωϊκώτατος πάντων τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους γενομένων. Ὑπάρχουσι πολλοὶ διακεκριμένοι ἄνδρες ἐκ συστήματος ἀρνούμενοι πάντα ἐπαινον καὶ θαυμασμὸν εἰς τὰ τῆς νεωτέρας ἱστορίας κατορθώματα. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, συμβάντα παραδειγματικῆς ἐπισημότητος διαλάμπουσι φαινό-τερον διὰ τῆς ἐπιπροσθήσεως τοῦ ἀμυροῦς τῶν αἰῶνων ζόφου, ὡς τὰ ὄρη δαίνονται ἐν ὀμίχλῃ περιελυμένα μεῖζω. Τοῖς οὗτοι ἔχουσιν, ἢ ἀπόστασις περιάπτει θελήγηρον τι τῆ ὄψε τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὡς καὶ τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων. Καὶ διὰ τοῦτο ἀτενίζουσι μετὰ ψυχρᾶς ὑπεροψίας πρὸς τὸν νῦν ἑλληνικὸν λαόν, ἐν ᾧ ἀποδεικνύουσι καὶ ὁμολογοῦσιν ὑπερβάλ-λονται σεβασμὸν καὶ λατρείαν πρὸς τοὺς προγόνους αὐτῶν. Καὶ ὅμως οἱ ἀποβλέποντες πρὸς τὸ Μεσολόγγιον μετ' ἄλλων αἰσθημάτων ἢ πάντες οἱ παιδείας καὶ ἀγῶνης τυχόντες θεωροῦσι καὶ θέλουσι θεωρεῖ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος τὰς Θερμοπύλας καὶ τὴν Σαλαμίνα, ἀποδεικνύουσι ἦτοι ἀμάθειαν ἢ πρόληψιν. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν περιστάσεων, ἐν αἷς ἐγένετο ἡ ἐναρξὶς καὶ ἡ συνέχεια τοῦ πολέμου ἐξάγεται ὅτι ἡ κατὰ τῶν Τούρκων ἄμυνα τῶν Ἑλλήνων ἦν πολὺ μᾶλλον θαυμασμοῦ ἀξία ἢ ἡ τῶν προγόνων αὐτῶν κατὰ τῶν Περσῶν. Εἰς τὸν πρὸς τὸν Δαρείον καὶ Ξερξῆν πόλεμον αὐτῶν, οἱ Ἕλληνες ἀνεξωπυροῦντο ὑπὸ τῆς ιδέας τῆς ὑφισταμένης ἐθνικῆς αὐτῶν ὑπερηφανείας καὶ δόξης. Αἱ διαφοραὶ αὐτῶν κοινονοίαι ἤμαζον

εις νεότητα ζωηράν και ελευθερίαν, ἦσαν ἐξαρχημένοι εἰς βίον στρατιωτικὸν καὶ πείραν πολέμου, ὡδηγοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρίστων ὁμογενῶν αὐτῶν, δὲν ὑπῆρχον ξένοι εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτῶν παρεμβαίνοντες. Ὁ πληθυσμὸς δὲ μόνον τῆς Ἀττικῆς ἦν ὅσος τῆς κυρίως Ἑλλάδος πάσης κατὰ τὸ 1821. Εἶχον ἔτι στρατιώτας καὶ ναύτας τόσῳ τῶν Περσῶν ἐπικρατεστέρους εἰς πειθαρχίαν, ῥώμην, ὄπλα καὶ πνεῦμα, ὅσω οἱ Ἴσπανοὶ ὑπὸ τὸν Κορτέσην προεἶχον τῶν Μεξικανῶν, ἢ οἱ Ἀγγλοὶ ὑπὸ τὸν Κλίβην τῶν Ἰνδῶν. Ἰδωμεν νῦν καὶ τὸ ἕτερον τῆς εἰκόνας μέρος. Κατὰ τὴν ἐκρηξιν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐξησθημένοι καὶ ἐκπεπληγμένοι ὑπὸ τεσσάρων αἰῶνων ἀπηνεστάτας δουλείας.

Ἡμισυ γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνεται εὐρύσπα Ζεὺς ἀνέρος, εὐτ' ἂν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἔληται.

ἐπὶ μακρὸν ἦν ἀπιγορευμένη αὐτοῖς ἡ τῶν ὀπλῶν χρῆσις, οἱ Τούρκοι ἦσαν οὐ μόνον ἀκαταλόγιστος ὑπέρτεροι κατὰ τὴν στρατιωτικὴν τάξιν καὶ τὰ μέσα, καὶ ἠδύναντο νὰ κινήσωσι κατ' αὐτῶν τὰς ὑπερόχους ἑαυτῶν δυνάμεις κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ προσδιανεμημένοι καθ' ἀπάσας τὰς κυριώτερας αὐτῶν πόλεις, φρούρια καὶ χωρία. Οἱ δὲ πλουσιώτεροι, μᾶλλον πεπαιδευμένοι καὶ παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν αὐτῶν μάλιστα δυνάμενοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ἤτοι ἔμποροι ἐν ξέναις διατρίβοντες χωραῖς, ἢ διπλωματικοὶ ὑπηρετοὶ τῆς Πύλης. Αἱ ἐπικρατέστεραι τῶν χριστιανικῶν τῆς Εὐρώπης δυνάμεις, ὧν τὴν βοήθειαν ἢ τοῦλάχιστον τὴν συμπάθειαν περιέμενον, ἐπραξάν πᾶν τὸ ἐπ' αὐταῖς κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη τοῦ ἀγῶνος, ἵνα ἐκφοβίσωσι καὶ συντρίψωσι τοὺς ἐπαναστάτας, ὡς ἀποστάτας κατὰ τοῦ νομίμου αὐτῶν κυριάρχου. Μόνος δὲ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πληθυσμὸς ὑπερέβαινε τὸν πασῶν ὁμοῦ τῶν ἐπαναστατησασῶν ἐπαρχιῶν. Καὶ ὅμως, καὶ τοὶ ἀπελαθέντες ἐκ τῶν ἰδίων ἀγρῶν καὶ οἰκιῶν εἰς τοὺς φωλεοὺς τῶν λύκων καὶ τῶν γυπῶν «ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄποις τῆς γῆς, καίτοι—ὅπερ ἦν ἀλγεινότερον ἢ πάντα τὰ ὄπλα τῶν ἀπίστων—καταπληχθέντες ὅτε εἶδον ἑαυτοὺς μεταχειριζομένους ὡς κοινούς τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης ἐχθροῦς· τὰ μικρὰ στρατιωτικὰ σώματα τῶν ὀρεισθίων τῆς στερεᾶς καὶ τῶν ἀλιέων καὶ ἐμπόρων τῶν νήσων, δὲν ἀπέβαλον τὸ θάρρος αὐτῶν, ἐπὶ ἐξ ὅλους ἐνιαυτοῦς, ἐκ διαδοχῆς καταστρέφοντες ἢ ὑπεξερχόμενοι τοὺς κατ' αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἐκπεπομένους στόλους καὶ στρατοὺς. Οὐδὲν ὄντως θαυμασμῶ ἀξιώτερον ἢ ἡ συνοχή, ἣν ἀείποτε διετήρησαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸ γένος καὶ τὴν πίστιν αὐτῶν. Οὐδεὶς γνήσιος Ἕλληνας εἰς τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων τῆς δουλείας αἰῶνων ἐγένετο ἀρνησὶθρησκος, ἂν καὶ ἡ ἀπὸ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἀποστασία οὐ μόνον ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐκ τῆς πικροτέρας καταθλίψεως, ἀλλὰ καὶ προήγαγεν αὐτὸν εἰς πάντα τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς τιμὰς τῆς αὐτοκρατορίας, καθιστώσα αὐτὸν διὰ μιᾶς ἀπὸ δούλου δεσπότην. (G. Ierguson's Ithaca append. N. iii. σελ. 49).

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Τὴν 25 Μαρτίου ἐτελέσθη ἐνθουσιωδῶς καὶ ἀξίως τῶν νῦν περιστάσεων ἡ ἐπέτειος τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνεγεροσύνης καὶ ελευθερίας πανήγυρις. Αἱ Α. Α. Μ. Μ. ὑπὸ ἀπειρῶν ζητωκραυγῶν εὐφημούμεναι μετέβησαν κατὰ τὴν 10 ὥραν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Εἰρήνης ἐνθα ἐψάλη ἡ συνήθης δοξολογία· ἐγένετο μετὰ τὴν τελετὴν παραλλαγὴ τοῦ στρατοῦ πάντων τῶν ὀπλῶν ὑπὸ τὰ ἀνάκτορα παιανίζουσης τῆς Μουσικῆς. Διάφορα ἐθνικὰ δεῖπνα ἐγένοντο τὸ ἑσπέρας· ἡ πόλις ἐφωτίσθη λαμπρότατα. Τὸ ἑσπέρας κατὰ τὴν 8 ὥραν ἐπαιάνισεν ἡ Μουσικὴ παρὰ τῇ θριαμβευτικῇ ἀψίδι, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Ἑρμαικῆς ὁδοῦ ἰδρυμένη, πρῶτον τὸν ὕμνον τοῦ Βασιλέως, μετὰ τὴν ζητωκραυγῶν καὶ εὐφημιῶν ἀδιακόπων πέντε καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων Ἑλλήνων. Ἐπειτα δὲ διάφορα ἐθνικὰ ἄσματα δι' εὐφημιῶν τοῦ περιεστώτος λαοῦ ὡσαύτως συνοδευόμενα· οὐδέποτε ἐφάνη μεγαλύτερος ἐνθουσιασμὸς, οὐδέποτε ἐδιδιώθη τρανότερον ὅτι πάντες οἱ Ἕλληνες ἐν μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ τὰ αὐτὰ αισθάνονται ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς δόξης καὶ ἀδιαρρήκτως εἰσὶν ἀφωσιωμένοι εἰς τὰς Α. Α. Μ. Μ. μετὰ σεβασμοῦ πληρεστάτου, ὡς τέκνα πρὸς γονεῖς φιλοστόργους.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκηρύχθη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὁθωνος τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ποιητικοῦ ἀγῶνος ὃν ἔθεσε πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ὁ Φιλογενὴς Κ. Ἀμβρόσιος Ράλλης, καὶ ἐβραβεύθη ὁ καθηγητὴς Κ. Ὀρφανίδης διὰ τὸ ποίημα αὐτοῦ Ὁ Ἀπατρις, ἐπηνέθη δὲ ὁ Κ. Τσαλακιώστας διὰ τὸ ποίημα αὐτοῦ ἡ Φρόσιμα καὶ ὁ Φῶτος.

— Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία ἐκήρυξαν τὸν κατὰ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον ὑπὲρ τῶν Ὁθωμανῶν τὴν 15/27 Μαρτίου.

— Διὰ τοῦ αὐστριακοῦ τῆς Παρασκευῆς ἐφθάσεν εἰς Ἀθήνας ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει Κ. Α. Μεταξᾶς βουλευτὴς Ἀττικῆς.

— Οἱ τὸν Δούναβιν διαβάντες Ῥῶσοι ἀλώσαντες τὴν Τούλτσαν χωροῦσι πρὸς τὴν Βάρναν καὶ τὸν Αἶμον.

— Εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ ὑπηκόους Ἕλληνας ἐδόθη πρὸς ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐκεῖθεν προθεσμία δεκαπενθήμερος.

— Τὰ 24 χωρία τοῦ Βόλου ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν τυράννων αὐτῶν.

— Οἱ Ὁθωμανοὶ μὴ ἰσχύοντες νὰ καταπολεμῶσι τοὺς ἐπαναστάτας σφάζουσιν ἀνηλεῶς γυναῖκας καὶ παιδιὰ καὶ πρεσβύτας τῶν πεδινῶν κομῶν καὶ χωριῶν τῆς τε Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας.

— Κατὰ τὴν Ἐφημερίδα, ἡ Βελγικὴ Ἀνεξαρτησία, συμμαχία καὶ ἐπιμαχία συνωμολογήθη μετὰ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας.

— Ἡ στρατιωτικὴ ἐφημερίς τῆς Αὐστρίας Soldatenfreund δίδει τὰς ἀκολουθοῦσας λεπτομερεῖς εἰδήσεις περὶ τῶν στρατιωτικῶν προπαρασκευῶν τῆς Ῥωσσίας.

Ὁ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λιπράντην πολιορκῶν τὸ Καλαφάτι στρατὸς ἀναβαίνει εἰς 42,000 ἄνδρας, καὶ σχηματίζει τὴν ἐσχάτην δεξιὰν τῆς μεγάλης ταύτης στρατιωτικῆς δυνάμεως. Εἰς τὴν μεγάλην Βλαχίαν διαμένουσι 75,000 στρατιῶται ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τοῦ Πρίγγιπος Γορτζακόφ. Μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σερέτι καὶ τοῦ Προῦτου ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λύδερς 45,000. Μεταξὺ τῶν ποταμῶν Προῦτου καὶ Βορουσθένους ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ὄστεν-Σάκεν 60,000. Εἰς τὴν Βολυνίαν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σχινέλνικοφ 30,000· ἕτερον σῶμα ἐκ 45,000 προχωρεῖ πρὸς τὴν Ὀδησσὸν καὶ τὴν Κριμαίαν. Τέλος ὁ εἰς τὰ Καυκάσια στρατὸς ὑπὸ τὸν Στρατάρχη Βόροντζόφ ἀναβαίνει εἰς 182,000 ἄνδρας.

Εἰς τ' ἀνωτέρω στρατεύματα πρέπει νὰ προσθέσωμεν τοὺς εἰς τὸ ὠχυρωμένον στρατόπεδον τοῦ Φοξάνι διαμένοντας 40,000 στρατιώτας. Ἐπομένως ἡ Ῥωσσία ἔφερε ἤδη εἰς πρώτην γραμμὴν ὑπὲρ τὸ ἦμισυ ἑκατομμύριον στρατιώτας συνοδευομένους ἀπὸ 700 πυροβόλα. Μὲ τοιαῦτα γιγατιαία μέσα θέλει περιμείνει τοὺς ἐχθροὺς τῆς, εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης.

— Μπραΐλα. Τὴν 8/20 Μαρτίου. Ὁ Πρ. Γορτζακόφ ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλης στρατιωτικῆς δυνάμεως διὰ νὰ προσβάλλῃ τὰς ἀπέναντι τοῦ φρουρίου τῆς Μπραΐλας Τουρκικᾶς κανονοστοιχίας. Δύο ἀτμόπλοια, 20 κανονοφόροι, καὶ πλῆθος πλοιαρίων ἔφερον τὸν στρατὸν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην. Οἱ Τούρκοι ἤρχισαν ἀμέσως ζωηρὸν πῦρ κατὰ τῶν ἐπερχομένων στρατευμάτων, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπῆντησαν αἱ κανονοστοιχίαι· αἱ ἐπὶ μιᾶς νήσου τοποθετημέναι, καὶ τὰ πυροβόλα τῶν κανονοφόρων αἴτινες εἶχον τοποθετηθῆ εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ στρατοῦ. Ἐνῶ δὲ ἐλάμβανε χώραν ἡ μάχη αὕτη, 24 σχεδία φέρουσαι ἐκάστη ἀνὰ 100 στρατιώτας ἢ ἀκροβολιστὰς, ἐξεκίνησαν ἀπὸ τὴν ὄχθην τὴν ὑπεράνω τῆς Μπραΐλας. Τὰ στρατεύματα ταῦτα ἔπρεπε ν' ἀποβιβασθῶσι πλησίον τῶν Τουρκικῶν κανονοστοιχιῶν. Ἀλλὰ πρὶν φθάσωσιν εἰσέτι εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, τρία ἄλλα πλοιαρία τῆς πρώτης ἀποστολῆς εἶχον ἀποβιβάσει στρατιώτας οἵτινες προσέβαλλον τὰ ὄχυράματα διὰ τῆς λόγης. Οἱ Τούρκοι φοβηθέντες τὴν δευτέραν τῶν στρατευμάτων ἀποστολὴν ἀπεσυρθησαν πρὸς τὸ Μαντζίνι, οἱ δὲ Ῥῶσοι περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ. κατέλαβον τὴν ὄχθην μετὰ 5000 στρατιώτας μετὰ μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας μάχην. Τὴν 2 ὥραν μ. μ. διέβησαν ἐπὶ 24 σχεδίων, 2 ἀτμοπλοίων καὶ διαφόρων κανονοφόρων 3000 ἵππεῖς διὰ νὰ καταδιώξωσι τοὺς Τούρκους. Ἀκολουθῶς ἐγένετο καὶ τρίτη διάβασις, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ γεφύρας ἀπὸ σχεδίας.

Ἡ πλησίον τοῦ Γαλατζίου διάβασις ἐγένετο ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως. Περὶ τὴν 2 ὥραν μ. μ. ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν διαβάντων εἰς Μπραΐλαν Κοζάκων ὑπεδέχθη τοὺς Ῥῶσσοὺς διὰ ζητωκραυγῶν. Τὴν μετὰ Μαντζινίου καὶ Ἰσάξας Δοβροτζίαν ἔμελλε νὰ καθέξῃ 30,000 στρατός. Τὴν 12] 24 ἔμελλε νὰ γίνῃ ἐφοδος κατὰ τοῦ Μαντζινίου. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν περὶ τὴν μεσημβρίαν διέβη τὸν Δούναβιν ὁ Πρίγγιψ Γορτζακόφ μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του ἐπὶ ἐνὸς ἀτμοπλοίου, καὶ ἤρχισαν ἀμέσως προσωπικῶς τὴν ἐπιθεώρησιν. Ὁ Μουσταφᾶ Πασᾶς ἔχει τὸ στραταρχεῖον του εἰς Μπαρμπετι.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ἸΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Ὁδὸς Ἀθηνᾶς, ἀριθ. 274.).